

ACTUELE PENSIOENRECHTSPRAAK

Lezing voor de kring van

Pensioen en Inkomens Adviseurs

Mr. Wim P.M. Thijssen

22 juni 2021

Stroombaan 4
Unit 1.03
1181 VX Amstelveen

tel: +31 (0)85 – 303 62 16

www.pensioenadvocaten.nl
wt@pensioenadvocaten.nl

Deze presentatie kan worden geraadpleegd via:

www.thijssen-pensioen-informatie.nl

onder de tab “lezingen”

Insolventie

HR 8 januari 2021, ECLI:NL:HR:2021:36, PJ 2021/9

Art. 22a, lid 1 Fw. houdt in dat het recht op afkoop van een levensverzekering en het recht om de begunstiging te wijzigen zoals die aan de verzekeringnemer van een levensverzekering toekomen door de curator kunnen worden uitgeoefend, tenzij de verzekeringnemer/failliet daardoor onredelijk wordt benadeeld. Art. 22a, lid 2 Fw. houdt in dat voor overdracht van een levensverzekering de schriftelijke toestemming van de verzekeringnemer nodig is. In deze zaak wenste de curator een pensioenverzekering af te kopen. De verzekeringnemer/failliet (een zelfstandig assurantieadviseur) had gewezen op de fiscale consequenties (heffing van loonbelasting en revisierente). De curator werd bereid gevonden de pensioenverzekering over te dragen tegen betaling door een derde van de afkoopwaarde van de verzekering aan de boedel. Achteraf stelt de verzekeringnemer dat de curator niet tot afkoop bevoegd was, omdat afkoop, gezien het rechtskarakter van de verzekering, tot onredelijke benadeling zou hebben geleid. De curator had daarop volgens de verzekeringnemer moeten wijzen en handelde onrechtmatig door de overdracht tegen betaling door een derde van de afkoopwaarde te af te dwingen. De Hoge Raad oordeelde dat de uitzondering in verband met onredelijke benadeling niet voor overdracht van de verzekering geldt, omdat die uitzondering niet in art. 22a, lid 2 Fw. voorkomt. De curator diende echter met de gerechtvaardigde belangen van de gefailleerde rekening te houden, had zich er van moeten vergewissen of de verzekeringnemer/gefailleerde onder een juiste voorstelling van zaken toestemming verleende tot de overdracht en had er op moeten wijzen dat hem geen afkooprecht toekwam gezien het feit dat het een pensioenverzekering betrof, zodat afkoop tot onredelijke benadeling zou leiden. De curator schond zijn informatieplicht. Daarbij speelde nog een rol dat op grond van art. 479p, lid 1, eerste volzin Rv. de schuldenaar buiten faillissement dezelfde waarborgen biedt tegen afkoop van een levensverzekering. Daarom was het argument dat de verzekeringnemer beoogde zijn pensioen ook veilig te stellen na faillissement als geen akkoord zou worden bereikt (en de schulden zouden blijven bestaan) relevant.

Annotatie: zie HR 6 oktober 2017, ECLI:NL:HR:2017:2564, PJ 2017/179 en verder Rechtbank Rotterdam 23 mei 2019, ECLI:NL:RBROT:2019:4366, PJ 2019/96 en Rechtbank Noord-Holland 28 mei 2019, ECLI:NL:RBNHO:2019:4602, PJ 2019/97 met aant. van mijn hand bij PJ 2019/97. Deze uitspraak past in de eerdere rechtspraak, maar geeft een verdere verfijning voor de situatie van overdracht van een levensverzekering. Ik wijs er op dat indien in het faillissement geen akkoord wordt bereikt en de schulden blijven bestaan, de crediteuren te zijner tijd verhaal kunnen zoeken op de uitkeringen na ingang van het pensioen.

Rechtbank Midden-Nederland 4 maart 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:1034

Afkoop gerichte lijfrenteverzekering in de zin van art. 7:986, lid 4 BW voor bewindvoerder in schuldsanering niet mogelijk op grond van de uitzonderingen opgenomen in de artt. 21 en 21a Fw., op grond van art. 295 Fw. ook van toepassing bij schuldsanering (onredelijke benadeling saniet). Hoofregel is dat de debiteur met zijn gehele vermogen instaat voor al zijn schulden. Een uitzondering geldt bij onredelijke benadeling van de saniet. Alvorens aan de beoordeling toe te komen of een verzekeringnemer onredelijk wordt benadeeld door het afkopen van een lijfrenteverzekering, dient eerst de vraag beantwoord te worden of de betreffende verzekering een zogeheten ‘gerichte lijfrenteverzekering’ betreft, als bedoeld in artikel 7:986, lid 4 BW. Wanneer sprake is van een dergelijke verzekering kan deze niet worden afgekocht ten gunste van de schuldeisers in een schuldsaneringsregeling. Artikel 7:986 lid 4 BW wordt als volgt toegelicht. *“In bepaalde gevallen kan contractuele beperking van het afkooprecht ook worden tegengeworpen aan de schuldeisers, de curator en de bewindvoerder. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de zogenaamde «gerichte lijfrenten» (...). Dergelijke verzekeringen vormen veelal oudedags- of nabestaandenvoorzieningen waarvan het karakter zozeer gelijk op dat van pensioenen, dat net als bij pensioenaanspraken vervreemding, bezwaring en afkoop niet mogelijk dienen te zijn. Ten aanzien van gerichte lijfrenten is door de wetgever in de wet vastgelegd dat deze niet afkoopbaar dienen te zijn, waarbij mede beoogd werd dat zij buiten het bereik van schuldeisers zouden worden gebracht. Deze voorzieningen dienen niet in gevaar te worden gebracht door het onderhavige wetsvoorstel. (...) Door de eis dat het in aanmerking kunnen nemen van de ter zake voldane premies mede het gevolg is van de uitsluiting van de mogelijkheid van afkoop, vallen slechts die verzekeringen onder de uitzondering waarvan de fiscale wetgever heeft gemeend dat deze niet afkoopbaar dienen zijn.”* (Kamerstukken II 1999-2000, 19 529, nr. 5, p. 56). Omdat in casu een afkoopverbod in de polisvoorwaarden was opgenomen en de verzekering een gerichte lijfrente was, geen afkoop mogelijk.

Annotatie: wanneer een private oudedags- of partnervoorziening (derde pijler) een met tweede pijler pensioen vergelijkbare functie heeft (waarvan blijkt door een contractueel afkoopverbod) zou sprake zijn van onredelijke benadeling van de saniet als deze in het kader van schuldsanering wordt afgekocht. Dit geldt ook in faillissement. Als in een faillissement geen akkoord wordt bereikt, kunnen de schuldeisers zich later verhalen op de ingegane uitkeringen. Bij schuldsanering bestaat die mogelijkheid niet, vanwege de regeling omtrent de “schone lei”. Zie ook mijn annotaties in PensioenJurisprudentie bij PJ 2019/96 en 97.

Toeslagverlening

**Gerechtshof 's-Hertogenbosch 19 januari 2021,
ECLI:NL:GHSHE:2021:81, PJ 2021/33**

In vervolg op een tussenuitspraak waarin werd geoordeeld dat sprake was van voorwaardelijke indexering (omdat ten tijde van de invoering van de Pensioenwet een voorwaardelijkheidsverklaring was opgenomen) was de vraag aan de orde op welke indexering recht bestond. Eisers vorderden een in redelijkheid vast te stellen indexering die zodanig was geformuleerd dat de werkgever voor indexering beschikbare overrente gerealiseerd door de pensioenuitvoerder zou moeten aanvullen om een bepaalde mate van indexering te realiseren. Het hof oordeelde dat dan sprake zou zijn van een onvoorwaardelijke indexering en oordeelde dat een gegeven garantie dat de indexering die van het Philips-pensioenfonds zou volgen de ambitie bepaalde (de werkgever was een verzelfstandiging vanuit Philips).

Annotatie: de zaak ligt op het punt van het oordeel omtrent het gevorderde in lijn van Gerechtshof Amsterdam 30 mei 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:2043, PJ 2017/117 met aant. van mijn hand.

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 23 februari 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:1692

Uitlopen indexering na het eindigen van een uitvoeringsovereenkomst met een verzekeraar nadat geen overrente voor indexering meer beschikbaar werd gesteld. In hoger beroep stond tussen partijen vast dat sprake was van voorwaardelijke indexering die terecht eindigde nadat geen overrente meer beschikbaar kwam. Verjaringstermijn voor vordering tot nakoming indexering bedraagt 5 jaar, in casu was sprake van stuiting omdat het recht op het instellen van een nakomingsvordering ondubbelzinnig was voorbehouden. Bleef over het geschil over de vraag of indien in enig jaar sprake was van een surplus aan overrente nadat de geambieerde index was verleend, dat surplus aan de werkgever verviel of moest worden gereserveerd met het oog op de mogelijkheid dat de overrente in latere jaren ontoereikend zou zijn om de geambieerde index toe te kennen. Het hof leidt uit de tekst dat de overrente die beschikbaar “komt” voor indexering wordt aangewend af dat een surplus aan de werkgever vervalt en oordeelde dat dit niet tot een onaanvaardbaar rechtsgevolg leidt. Wel diende de fout van de verzekeraar om de overrente ten onrechte ook aan te wenden voor indexering van actieven te worden hersteld door betaling van schadevergoeding (nader op te maken bij staat).

Annotatie: een feitelijke uitspraak waarin veel afhing van het gebruik van het woord “komt”. Aan te raden valt uitdrukkelijk vast te leggen wat met een surplus gebeurt. Vgl. Gerechtshof Amsterdam 30 mei 2017, ECLI:NL:GHAMS:2017:2043, PJ 2017/117 met aantekening van mijn hand.

Internationale aspecten van pensioen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 19 januari 2021, ECLI:NL:GHAR:2021:472, PJ 2021/24

Feitelijk oordeel gegrond op art. 8 Rome-I dat werknemers van buitenlandse werkgever op grond van een rechtskeuze voor Nederlands recht onder de werkingssfeer van BPF Vervoer vielen, ook al werkten zij voor meer dan de helft van hun arbeidzame tijd buiten Nederland. Fictief oordeel over de situatie dat geen sprake zou zijn van een rechtskeuze voor Nederlands recht. De doelstellingen van de Wet Bpf 2000 zien met name op de Nederlandse arbeidsmarkt. Die doelstellingen komen niet in gedrang bij werknemers voor wie het werkland gewoonlijk Duitsland is. Het hof concludeert dat de Wet Bpf 2000 geen bijzonder dwingend recht inhoudt als bedoeld in art. 9 Rome-I Verdrag, zodat het recht van het “gewoonlijk werkland” (Duitsland) voorging. Ook wijst het hof op de noodzakelijke terughoudendheid om (wettelijke) regels van nationaal recht in het licht van het verdragsrecht als voorrangregels te kwalificeren.

Annotatie: als de Wet Bpf 2000 en daarmee het systeem van verplichtstelling van bedrijfstakpensioenfondsen geen bijzonder dwingend recht is in de zin van art. 9 Rome-I Verdrag, houden voorrangregels op basis van een rechtskeuze, het gewoonlijk werkland of de exceptieregel (het land waarmee een werknemer het meest is verbonden) stand (zie art. 8 Rome-I). De rechtspraak is vooralsnog verdeeld. Zie Rechtbank Noord-Nederland 15 november 2016, ECLI:NL:RBNNE:2016:4935, Rechtbank Midden-Nederland 22 mei 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:2294 en Rechtbank Midden-Nederland 22 mei 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:2295.

Rechtbank Den Haag 10 februari 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:944, PJ 2021/37

Is artikel 15 IORP II onjuist omgezet in de Nederlandse Pensioenwetgeving? Artikel 15 lid 1 IORP II verplicht pensioenfondsen die zelf biometrische risico's verzekeren of die het beleggingsrendement of de hoogte van de pensioenuitkering garanderen aanvullende activa bij wijze van buffer aan te houden. Vraag of de artikelen 131 en 132 Pensioenwet (waarin de buffereisen zijn geregeld) ten onrechte gelden voor alle pensioenfondsen, ongeacht het type pensioenregeling dat wordt uitgevoerd. Volgens eiseressen gelden die artikelen ten onrechte daarmee ook voor pensioenfondsen die (uitsluitend) een zogenoemde CDC- of premieovereenkomst uitvoeren, terwijl deze pensioenfondsen geen biometrische risico's (risico's in verband met levensverwachting, overlijden en arbeidsongeschiktheid) dragen. Vorderingen worden afgewezen, onder meer omdat niet in geschil is dat er op dit moment in Nederland geen pensioenfondsen zijn die uitsluitend premieovereenkomsten uitvoeren waarbij geen biometrische risico's zijn verzekerd.

Annotatie: overwogen werd nog dat een pensioenfonds dat een premieovereenkomst uitvoert slechts dan in het geheel geen biometrische risico's draagt indien een verbeterde premieovereenkomst (met een variabele pensioenuitkering op basis van doorbeleggen na de pensioendatum) wordt uitgevoerd. Ten overvloede overwoog de rechtbank nog dat de procedure kennelijk werd gevoerd vanuit de gedachte dat indien de buffers voor het dragen van biometrische risico's niet zouden behoeven te worden aangehouden, kortingen achterwege hadden kunnen blijven en mogelijk had kunnen worden geïndexeerd. De rechtbank achtte dat niet bewezen. De uitspraak lijkt juist, zeker indien het pensioenfondsen betreft die niet mogen ringfencen, omdat dan het vermogen aangehouden ter dekking van de verplichtingen uit hoofde van onderbrenging van een premieovereenkomst (waarvan zou kunnen worden gesteld dat een buffer achterwege kan blijven indien sprake is van een verbeterde premieovereenkomst) niet kan worden afgescheiden van het vermogen aangehouden ter dekking van de verplichtingen uit hoofde van een uitkeringsovereenkomst of ingegane pensioen (zonder doorbeleggen).

Aansluiting BPF

Rechtbank Midden-Nederland 20 januari 2021, ECLI:NL:RBMNE:2021:202, PJ 2021/38

Bij de uitleg van een verplichtstellingsbesluit gaat het niet om het opvullen van een hiaat in de tekst van het verplichtstellingsbesluit of de toepassing van een open norm en toetsing aan de redelijkheid en billijkheid, maar om uitleg van de bewoordingen. Als verschillende tekstinterpretaties mogelijk zijn, dient de rechter te beslissen. Het belang van de werkgever bij duidelijkheid (en daarom restrictieve uitleg) weegt niet zonder meer zwaarder dan het belang van de werknemer bij het pensioen van het bedrijfstakpensioenfonds en het belang van het pensioenfonds zelf. Uitleg van het begrip “behandeling” door aansluiting te zoeken bij art. 7:446 BW (definitie overeenkomst inzake geneeskundige behandeling). Uitleg van het begrip “zelfstandige vrije beroepsbeoefenaar” aan de hand van de betekenis in het maatschappelijk verkeer. Het begrip ziet naar dagelijks taalgebruik op zelfstandig en onafhankelijk voor eigen rekening en risico werken. PFZW mocht de uitzondering voor de zelfstandige vrije beroepsbeoefenaar beperkt opvatten in die zin, dat voor een vrije beroepsbeoefenaar met ondersteunend personeel dat geen zorg levert de uitzondering blijft gelden, maar de uitzondering niet meer geldt indien de vrije beroepsbeoefenaar personeel in loondienst heeft dat ook zorg verleent (zowel wanneer de vrije beroepsbeoefenaar het personeel als natuurlijke persoon in dienst heeft of via een BV waarvan deze de DGA is).

Annotatie: beperkt tot het belang voor de rechtsontwikkeling blijkt uit deze zaak dat voor de uitleg van begrippen in een verplichtstellingsbesluit aanknoping kan worden gezocht bij de betekenis van woorden in andere wetgeving of de betekenis in het algemeen spraakgebruik. Dit sluit aan bij de algemeen gebruikelijke formulering van objectieve uitleg, inhoudend dat het aankomt op de betekenis van de gebruikte bewoording die naar objectieve maatstaven uit de bewoordingen en de toelichting daarop volgt en waarbij onder meer acht kan worden geslagen op elders in het besluit gebruikte formuleringen (zie o. 5.2). Voor de uitleg van “behandeling” en “zelfstandige vrije beroepsbeoefenaar” is aangeknoopt bij betekenis van die bewoordingen in het maatschappelijk verkeer, waarbij voor “behandeling” werd aangeknoopt een wettelijke regeling waarin dat woord is gedefinieerd (dat was geen aanknoping bij elders in het verplichtstellingsbesluit gebruikte bewoordingen). In deze zaak werd een beroep gedaan op het “duidelijkheidscriterium”(zie o. 3.2), maar daarop wordt door de rechtbank niet expliciet ingegaan.

Rechtbank Rotterdam 20 januari 2021, ECLI:NL:RBROT:2021:595, PJ 2021/46 met aant. B.M.M. van der Goes

Pensioenadviseur voert werkingssfeeronderzoek uit en concludeert dat de werknemers van de opdrachtgever (de werkgever) niet onder de werkingssfeer van een bedrijfstakpensioenfonds vallen. Aanschrijving door BPF Zoetwaren dat met terugwerkende kracht moet worden aangesloten. Regeling met BPF Zoetwaren dat voor de toekomst vrijwillig wordt aangesloten, voor het verleden werd vrijstelling op grond van eigen CAO verleend onder de voorwaarde dat de werkgever BPF Zoetwaren zou vrijwaren van “geen premie, toch pensioen”-vorderingen. Pensioenadviseur aansprakelijk voor de eventuele schade vanaf de datum van het onjuiste advies omdat toerekenbaar werd tekortgekomen in het kader van het uitvoeren van het werkingssfeeronderzoek.

Annotatie: de rechtbank overwoog dat de werkgever had mogen verwachten dat de pensioenadviseur een volwaardig werkingssfeeronderzoek zou verrichten omdat deze daartoe is gehouden op grond van de Leidraad pensioenadvisering van de AFM. Kwesties als deze komen in de praktijk veel voor, maar leiden voor zover mij bekend niet eerder tot een gepubliceerde rechterlijke uitspraak.

Opzegging uitvoeringsovereenkomst

Gerechtshof Den Haag 9 februari 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:136, PJ 2021/34 met aant. T. Huijg

Werkgever Campina zegt uitvoeringsovereenkomst met het eigen ondernemingspensioenfonds op en brengt de pensioenopbouw voor nieuwe werknemers bij een andere pensioenuitvoerder onder. De opzegging van de uitvoeringsovereenkomst wordt in lijn van HR 10 juni 2016, ECLI:NL:HR:2016:1134 inzake Alcatel Lucent beoordeeld. Geen leemte in de uitvoeringsovereenkomst noodzakelijk om tot een schadevergoedingsplicht te kunnen concluderen. Uitputtende regeling in een uitvoeringsovereenkomst van de gevolgen van beëindiging belemmert evenmin dat tot een aanvullende vergoeding kan worden veroordeeld. Onder meer omdat sprake was van reservetekort en een herstelsituatie en voortzetting van de premiebetaling zou hebben bijgedragen aan herstel (omdat de premie bufferopslagen bevatte), oordeelde het hof dat de uitvoeringsovereenkomst niet rechtmatig kon worden opgezegd zonder betaling van (schade)vergoeding. Daarbij speelde een rol dat naast de pensioenovereenkomsten ondergebracht bij het pensioenfonds pensioenovereenkomsten ondergebracht bij een verzekeraar bestonden en dat aan de verzekeraar wel aanzienlijk was bijbetaald voor instandhouding van het indexatieperspectief. Door zo te handelen, handelde de werkgever in strijd met het goed werkgeverschap. Uitvoerbaar bij voorraadverklaring van het arrest.

Annotatie: de Alcatel Lucent zaak heeft nimmer tot een arrest na verwijzing geleid. Deze zaak geeft zicht op de feitelijke weging van omstandigheden die een rol kunnen spelen bij de afweging of opzegging van een uitvoeringsovereenkomst tot een buiten contractuele bijbetalingsverplichting leidt. Opmerkelijk is toch wel dat daarbij op basis van het goed werkgeverschap wordt meegewogen hoe de werkgever handelde ten aanzien van een uitvoeringsovereenkomst met een andere pensioenuitvoerder, omdat het goed werkgeverschap geen norm is die behoort te worden meegewogen in het kader van de afwikkeling van een uitvoeringsovereenkomst. Kennelijk geschiedde dit meewegen indirect via het onaanvaardbaarheidsleerstuk (reflexwerking van het goed werkgeverschap) waarbij dan een rol moet hebben gespeeld dat de belangen van het pensioenfonds de facto de belangen van de (gewezen) werknemers van de werkgever zijn.

Wijziging pensioenovereenkomst

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 16 februari 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:1510, PJ 2021/35 met aant. B. Degelink

Eenzijdige wijziging langlopende pensioenovereenkomsten die inhielden dat geen werknemerspremie was verschuldigd door introductie werknemerspremie (naast andere wijzigingen, ook verbeteringen). Standpunt werkgever dat indien de invoering van de werknemerspremie geen stand houdt de gehele regelingswijziging vervalt niet gevolgd, mede omdat door de werkgever geen instemming met een totaalpakket was gevraagd. Pensioenovereenkomsten bevatten zelf geen eenzijdig wijzigingsbeding, de wijzigingsbevoegdheid voor het bestuur van het ondernemingspensioenfonds in het pensioenreglement van het pensioenfonds kwalificeert volgens objectieve uitleg daarvan niet als eenzijdig wijzigingsbeding voor zover het pensioenreglement in individuele arbeidsovereenkomsten was geïncorporeerd. Geen verplichting voor de werknemers de werknemerspremie te accepteren in het licht van de onaanvaardbaarheidstoets gezien de grootte van de inkomensteruggang die het gevolg was.

Annotatie: de vraag of de werknemers verplicht waren de werknemerspremie te accepteren werd beantwoord in het licht van de Stoof/Mammoet-doctrine. Instemming van de OR gaf niet de doorslag. De uitspraak bevestigt het recht van “cherry picking” voor werknemers bij wijziging van arbeidsvoorwaarden (met als uitzondering indien een wijziging van arbeidsvoorwaarden uitdrukkelijk als pakket wordt aangeboden).

Rechtbank Noord-Nederland 16 maart 2021, ECLI:NL:RBNNE:2021:806

Behoud middelloonregeling echter met lagere opbouwpercentages in verband met kostenstijging bij aangaan nieuw uitvoeringsovereenkomst. De pensioenregeling werd eenzijdig gewijzigd met een beroep op de kostenstijging. Instemming OR, na door de OR extern ingewonnen advies. De eenzijdige wijziging wordt getoetst aan HR 29 november 2019, ECLI:NL:HR:2019:1864 en HR 20 januari 2020, ECLI:NL:HR:2020:72, beide inzake Fair Play. Overwogen wordt dat niet zelfstandig moet worden getoetst of de werkgever een zwaarwichtig belang had bij de eenzijdige wijziging, maar dat het belang van de werkgever bij de wijziging dient te worden gewogen tegen het belang van de werknemer bij instandhouding van de oorspronkelijke regeling. Het oordeel luidde dat de eenzijdige wijziging stand hield gezien de financiële belangen die de werkgever bij de wijziging had.

Annotatie: heel concrete toepassing van de Fair Play leer (relatieve toetsing in plaats van absolute toetsing). Absolute toetsing hield in dat afzonderlijk werd getoetst of de werkgever een zwaarwichtig belang bij een eenzijdige wijziging had. Zo niet, dan hield de eenzijdige wijziging geen stand. Indien dat wel het geval was, werd getoetst of desondanks het belang van de werknemer bij instandhouding van de oorspronkelijke regeling zwaarder diende te wegen dan het belang van de werkgever bij de wijziging. Die leer uit de lagere rechtspraak werd met het Fair Play arrest verlaten.

Streefregelingen

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 23 februari 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:1686

Verzekeringnemer had geen recht op vaste pensioenuitkeringen op basis van een eindlooppensioenregeling, maar slechts op een gegarandeerd kapitaal tegen een vaste premie. De hoogte van de pensioenuitkeringen, die van dit kapitaal op de pensioendatum kunnen worden ingekocht, is afhankelijk van de stand van de rekenrente en de levensverwachting op de pensioendatum. Verzekeringnemer baseerde zijn vorderingen inhoudend dat het verzekerde kapitaal jaarlijks zou moeten worden herkend en gefinancierd tot zodanig niveau dat het tijdsevenredige eindlooppensioen steeds zou kunnen worden ingekocht op zijn pensioenovereenkomst, de PSW-2000, de brief van de PVK van 8 september 2004 en de circulaire van de PVK van 20 december 2000, beide inzake streefregelingen met toegezegd pensioen en de Pensioenwet. Verzekeringnemer werd daarin niet gevolgd omdat in de pensioenovereenkomst werd verwezen naar de polisvoorwaarden waaruit bleek welk kapitaal zou worden verzekerd.

Annotatie: verzekeringnemer nam het standpunt in dat de pensioenovereenkomst van (ver) vóór 2000 (maar van na invoering van de PSW-1987) diende te worden opgevat als een pensioenovereenkomst die recht gaf op toegezegd eindloon pensioen, mede omdat de affinancieringsregeling van de PSW-1987 in de pensioenovereenkomst was verwerkt (zodat in de visie van de verzekeringnemer geen sprake kon zijn van een zuivere beschikbare premieregeling). Gevolg zou zijn dat het kapitaal vanaf 2000 jaarlijks zou moeten worden gefinancierd op grond van de PSW-2000, geïnterpreteerd volgens de standpunten die de Pensioen- en Verzekeringskamer daaromtrent had ingenomen, en dat vanaf 2009 (vanaf het verstrijken van de termijn voor implementatie van de Pensioenwet in verzekerde pensioenregelingen) sprake zou zijn van een uitkeringsovereenkomst (eindloonpensioenregeling). Dat ging niet op omdat het hof de polisvoorwaarden als geïncorporeerd in de pensioenovereenkomst beschouwde. Kantoorzaak.

VSO einde dienstverband

Rechtbank Noord-Holland 30 december 2020, ECLI:NL:RBNHO:2020:11631

Vaststellingsovereenkomst inzake de beëindiging van een arbeidsovereenkomst inhoudend dat de pensioenopbouw tot de pensioendatum wordt voortgezet, de toekomstige werknemerspremie op de beëindigingsvergoeding wordt ingehouden en de totale premie door de werkgever aan het pensioenfonds (van Tata Steel) wordt betaald. Werknemer gaat vervroegd met pensioen. Werkgever betaalt de resterende toekomstige werknemerspremie die nog zou zijn afgedragen indien de werknemer niet met vroegpensioen zou zijn gegaan aan de werknemer. De werknemer ging er van uit dat de totale werknemerspremie en werkgeverspremie ten tijde van het eindigen van de arbeidsovereenkomst aan het pensioenfonds zou zijn vooruitbetaald en vordert (verkort weergegeven) dat dit alsnog gebeurt. Haviltex-uitleg. De Kantonrechter volgt het standpunt van de werkgever dat bedoeld was dat de werkgever de pensioenpremie maandelijks tot de pensioendatum zou voldoen, dat dit door de vroegpensioenering niet meer mogelijk was en dat het resterende bedrag aan werkgeverspensioenpremie niet meer behoefde te worden voldaan (op de rechtsgrond van nakoming of schadevergoedingsplicht). Geen ongerechtvaardigde verrijking van de werkgever, omdat het besluit om met vroegpensioen te gaan door de werknemer werd genomen. Geen schending waarschuwingplicht werkgever omdat ten tijde van het sluiten van de beëindigingsovereenkomst niet over vroegpensioenering is gesproken.

Annotatie: het effect van de uitspraak is dat de werkgever in die zin wordt “verrijkt” dat de werkgeverspremie over de periode tussen de vroegpensioendatum en de oorspronkelijke pensioendatum niet meer behoeft te worden voldaan. Het oordeel lijkt echter te berusten op toepassing van wetgeving die stand kan houden. Over de feiten zou m.i. ook moeilijk anders kunnen worden geoordeeld. “Rechtstreekse” betaling betekent niet per se onmiddellijke betaling, maar op basis van Haviltex-uitleg kan bezwaarlijk worden geconstrueerd dat onmiddellijke betaling was bedoeld omdat pensioenpremie vanuit fiscale optiek niet kan worden vooruitbetaald zonder draconische sancties die ook de werknemer raken. Daarop was geen beroep gedaan.

Kosten beleggingspensioenverzekering

Gerechtshof Amsterdam 16 februari 2021, ECLI:NL:GHAMS:2021:510

Het oordeel werd gevraagd of de bepaling in een uitvoeringsovereenkomst inhoudend dat administratiekosten, beheerkosten en kosten voor overlijdens- en/of arbeidsongeschiktheidsrisico worden onttrokken aan de aan de individuele verzekeringen toegewezen beleggingseenheden door werkt in de pensioenovereenkomst. De werknemer stelde van niet en vorderde de ingehouden bedragen met het gemiste beleggingsrendement aan zijn verzekering zouden worden toegevoegd omdat de inhoudingen niet zouden zijn overeengekomen, althans hij daarover niet zou zijn geïnformeerd. Het hof oordeelt dat de werknemer door zich aan te melden voor de pensioenverzekering op de voet van art. 6:253 BW de betreffende bepaling uit de uitvoeringsovereenkomst te hebben aanvaard. Voor zover sprake was van contractueel verplichte onderdelen slaagt het standpunt dat de werknemer niet was geïnformeerd over de inhoudingen evenmin. Ten aanzien van het niet verplichte onderdeel (premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid) ligt dit in zoverre anders, dat de werknemer navraag omtrent de kosten had kunnen doen, omdat hij had moeten begrijpen dat aan de keuze voor premievrije pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid kosten zouden zijn verbonden. De vorderingen, gegrond op dwaling, toerekenbaar tekortkomen, onrechtmatige daad en vernietigbaarheid van de algemene voorwaarden van de verzekeraar strandden.

Annotatie: daar wellicht de bocht naar het aannemen van een derdenbeding wat kort gemaakt is (aanmelding voor de verzekering zou tot aanvaarding van derdenbeding hebben geleid), doet een verzekeraar er verstandig aan bepalingen omtrent kosten die het onderwerp van deze procedure waren ook op te nemen in de pensioenovereenkomst. Weliswaar is de pensioenovereenkomst een document tussen werkgever en werknemer, maar in de praktijk plegen deze door verzekeraars te worden opgesteld en beschikbaar gesteld als onderdeel van het pensioenproduct dat door de werkgever wordt afgenomen. Indien de pensioenovereenkomst niet meer inhoudt dan incorporatie van het pensioenreglement van de verzekeraar, zouden de bepalingen ook in het pensioenreglement kunnen worden opgenomen.

Pensioenadvocaten.nl

Pensioenontslagbeding

Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 1 maart 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:2498

Een procedure tegen de Orde van Advocaten in het arrondissement Gelderland. Een pensioenontslagbeding dient te worden uitgelegd volgens de Haviltex-maatstaf. Term: “pensioengerechtigde leeftijd” betekende bij aangaan van de arbeidsovereenkomst 65 jaar, maar is na wetswijzigingen mbt AOW en pensioenrichtleeftijd voor meerdere uitleg vatbaar geworden. Partijen hebben dit achteraf nader ingevuld als de AOW-leeftijd en zijn hieraan uitvoering gaan geven. Geen ruimte voor uitleg ‘contra proferentem’. Omstandigheden die een rol speelden bij de beoordeling: beide partijen waren juridisch onderlegd, de wijzigingen van de AOW-leeftijd zijn nimmer onderwerp van één op één overleg geweest, de werkneemster was betrokken bij het pensioendossier van de Orde, de Orde had een pensioenadviseur ingeschakeld en er was een voorlichtingssessie geweest over de gevolgen van het verschuiven van de AOW-leeftijd, pas daarna stelde werkneemster zich op het standpunt dat het pensioenontslag aan de oorspronkelijke AOW-leeftijd van 65 jaar zou moeten blijven gekoppeld.

Annotatie: de Orde zou niet kunnen worden gehouden aan een pensioenontslagbeding gekoppeld aan de leeftijd van 65 jaar (de vroegere AOW-ingangsdatum), omdat dan in strijd met de WGBLA zou worden gehandeld.

**Rechtbank Den Haag 25 februari 2021,
ECLI:NL:RBDHA:2021:1814**

Beroep door advocatenkantoor dat mede het arbeidsrecht beoefent op ongeldig pensioenontslagbeding (pensioenontslag op leeftijd 65, in strijd met de WGBLA omdat de pensioenleeftijd volgens de AOW inmiddels is verhoogd). Werkgever werd geacht dit te weten. Pensioenontslag wel opgevat als opzegging onder toekenning transitievergoeding.

Annotatie: pensioenontslag eerder dan per de datum waarop de AOW voor de werknemer ingaat is in strijd met de WGBLA. In de praktijk doen zich regelmatig uitlegvragen voor of pensioenontslag is gekoppeld aan de AOW-datum of de (meestal latere) pensioenrichtleeftijd volgens de pensioenovereenkomst. Die uitlegkwestie speelde in deze zaak niet.

VRAGEN?

MEER RECHTSPRAAK? VOLG:

WWW.THIJSSEN-PENSIOEN-INFORMATIE.NL
